

P V I S

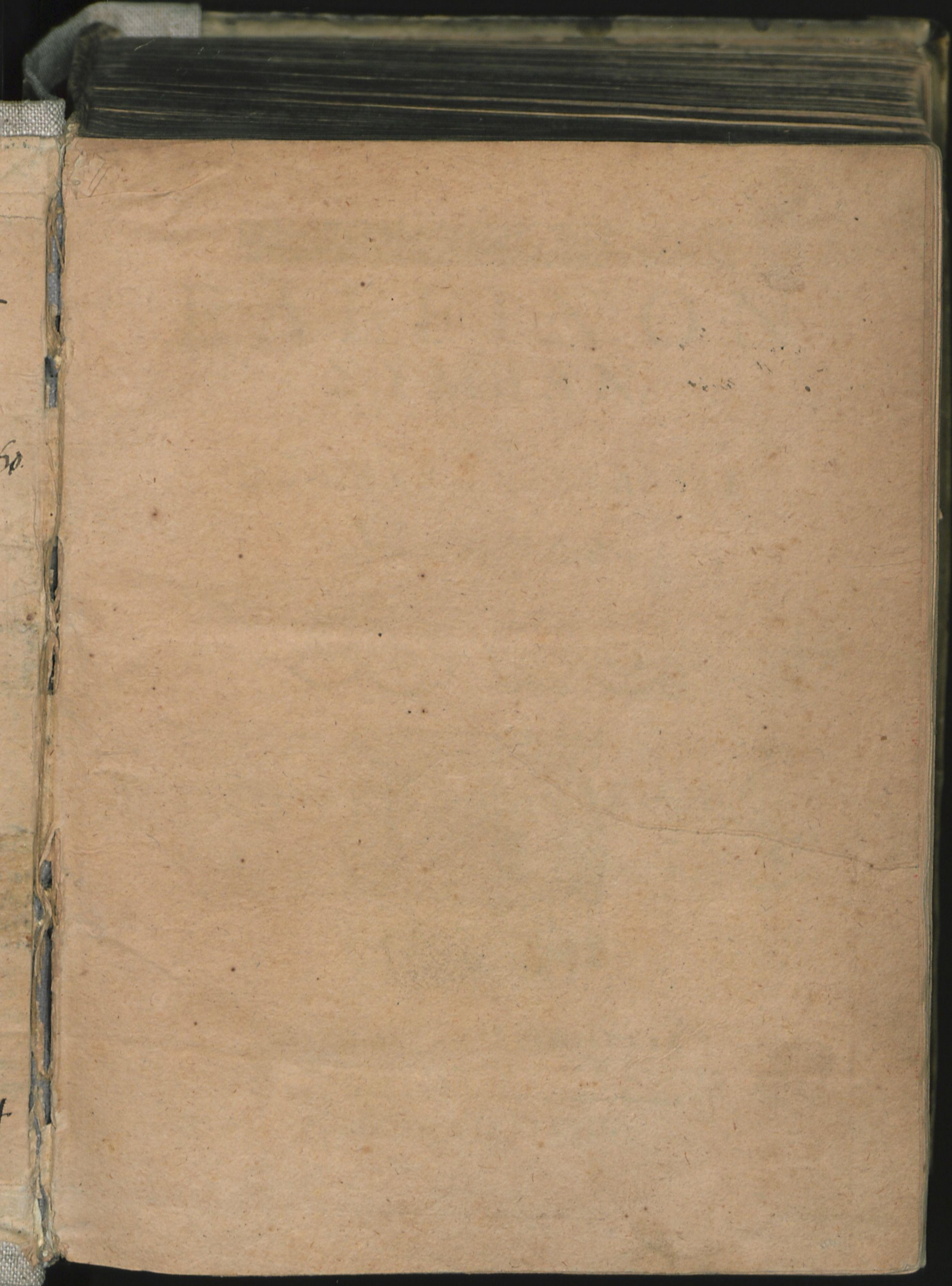
1 6 1 8

- I. Casii de Casu Mirabili ad Academias.
- II. Simonis Stenii Dialogi duo Græcè conscripti.
- III. Oræes duæ: una de Consensu Theologiae Lutheri cum Cæli Episcopi, Hungeri Pontifici: altera Schilteri prioris Apologiam continens.
- IV. Pierii theses de Peccato Originali.
- V. Samuelis Porisii de Invidia.
- VI. Orationes Septem à Johanne Pseffingero et Henrico Salmutho in commendatæ Rectorum Lipsiensium habita.
- VII. Oratio Funeris de Augusto Saxonia Electore, Furmani.
- VIII. Oratio de Vita Christiana.
- IX. Oratio Chrysostomi de Exortio Viri Latine recitata.
- X. Davidis Viti de Justitia et Bonis Operibus.
- XI. Oratio Auleanti, quæ ad Dna. Fructum Societatis Studiosos.
- XII. Tolamii theses de Pelagianismo.
- XIII. Caschi oratio in actu Magistris habita.
- XIV. Hutteri Laudatio Funeris Christiani II. Electoris Saxonie.
- XV. Episcopi Synopseos Myliana de Comœdia Elismica.
- XVI. Viti Vituperatio et Laudatio et cetera.
- XVII. Indicius sicut Conjugis D. Tassenbreyer.
- XVIII. Oratio M. Aemilii Porti in Actu Magistris.
- XIX. De Studiis Tevitarum Abstrusioribus.
- XX. Gedicci Defensio Sexus Mulieris.
- XXI. Hopfneri Oratio Funeris Lusero dicta.
- XXII. Chytræ de Pitea Avimii Tranallitæ.

EX LIBRIS
 ILLUSTRISSIMI VIRI,
 DN. DAN. LVDOLPHI,
 LIB. BAR. de DANCKELMANN,
 S. REG. MAI. BORVSS. CONSILIARII
 STATVS INTIMI, cetera,
 BIBLIOTHECÆ ACAD. FRIDERICIANÆ
 TESTAMENTO RELICTIS,

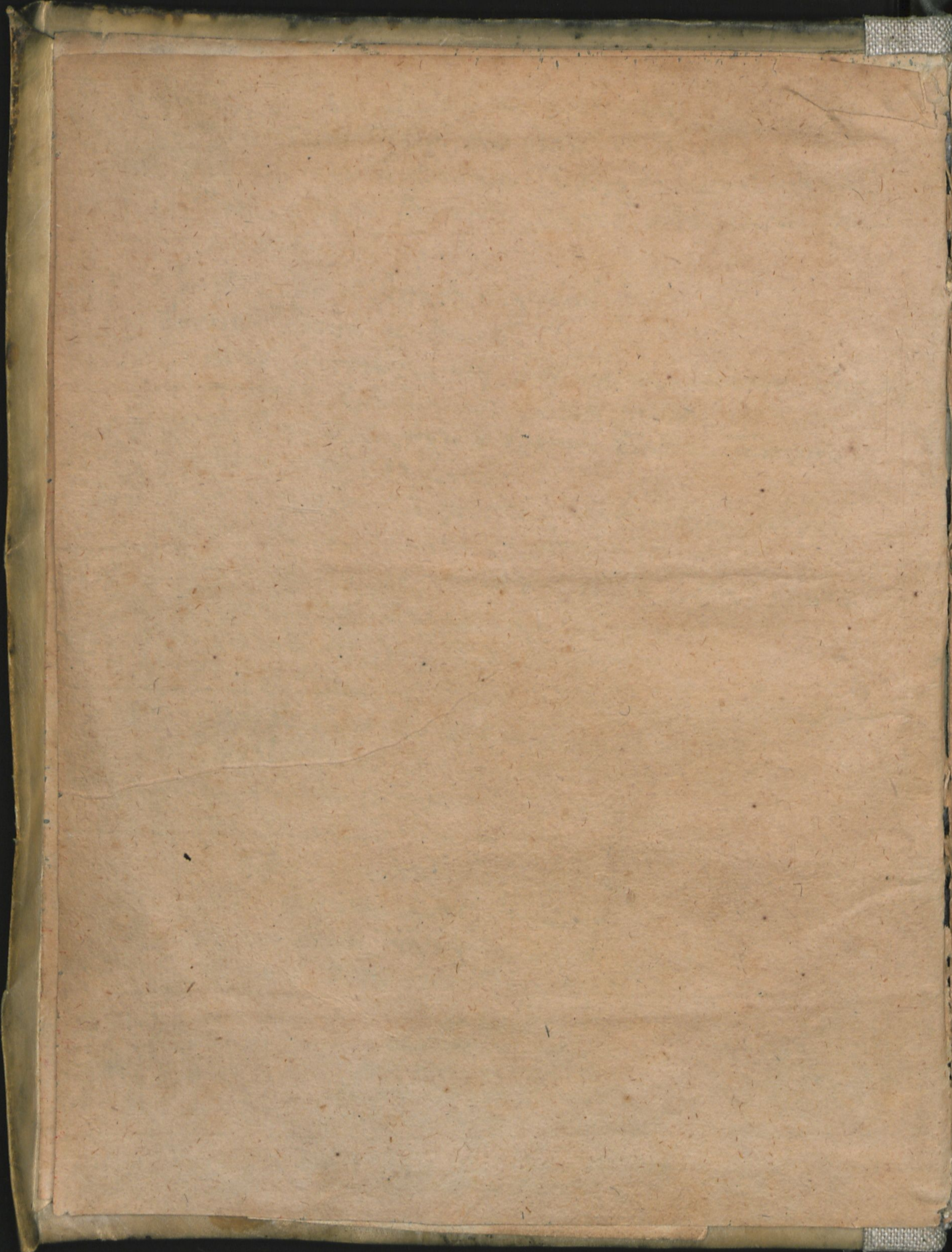
Nf 34

70.

4

ORATIO
De
VERA ET SERIA
DEI OPT. MAX.
INVOCATIONE:

IN ILLUSTRIS AC CELEBERRIMÆ SCHOLÆ
Nassovicæ-Herbornensis solenni conventu Anno
1710 Iduum Novembris
publicè habita

SAMUELE PHRYSIO POMERANO
L. S.

HERBORNÆ NASSOVIORUM
Ex officina Christophori Corvini.

HEXAMETRO-JAMBICUM RO-
DOLPHI GOELENII SENIORIS, IN DOCTIS-
SIMA ET PIETATE REFERTISSIMAM ORATIO-
nem de Precatione, doctrinae & virtutis praestantissimi juve-
nis Samuelis Phrysi Pomerani LL.
studiosissimi.

OMnes, qui Christi de nomine nomen habemus,
Et militemus, & pugnemus strenue.
Arduus est hostis, vigiles perstemus in armis.
Sunt arma nostra seria Invocatio.
His armis utamur: erit victoria nostra,
Noster triumphus, euge, nostra gloria.
His cedit tandem, quod inexpugnabile visum est,
Tantum potest fidelis Invocatio:
Scilicet egressam vixdum nostro ore Jehova
Suo in libro scribi benignus praecipit.
Si quando auxilium differt, dilatio parva
Opis boni majoris est collatio,
Talia & his nos plura docet tua concio, Numen
Cui sacrum inest, & lumen Eloquentiae.
Fallor? an Eloquium, Pietas, equique bonique
Antistita, aeternum tibi nomen ferent?

3
REVERENDO, CLARISSIMO
AC PRAESTANTISSIMO VIRO, DN. JACOBO
Fabricio, S.S. Theologiae Doctore, celebrisq; Danti-
scanorum Gymnasii Rectori Magnifico, ac ejus-
dem urbis Patricio, Dn. fautori suo perpe-
tuâ observantiâ colendo.

HOMO divinū illud animal, duas præ-
cipuè à Deo Opt. Max. dotes acce-
pit; RATIONEM & ORATIONEM: qui-
bus rectè excultis, nō solūm reliquo
animantium generi, sed illis etiam, quos natura
ipsi pares reddidit, antecellere potest. Ad hos e-
nim, tanquam duos immediatos & proximos fi-
nes ea dirigēda sunt studia, sine quibus, ut Sene-
ca ait, *vita mors est, & vivi hominis sepultura*. RA-
TIO sapientiâ & rerum utilium cognitione: O-
RATIO verbis perspicuis & decorâ membrorum
collocatione excolenda est. Qui secus faxit, alte-
rumq; ab altero separabit; ejus aut muta erit &
inutilis scientia, aut Oratio inutilis & garrula.
Quod utrumq; in vitio est. Nam nec inanis ver-

) (ij

4

borum sonitus odio; nec elinguis multorum sapientia molestiâ caret.

Igitur ab ineunte ætate ita studiorū meorum rationem comparandam esse duxi, ut absolutâ τῆς περὶ παιδείας cum investigatione rerum forensiū & politicarum expoliendæ Orationis exercitium conjungerem. Cujus cū mihi primū tirociniū hoc tempore edendum esset, volui id potissimū occupari in commendando seriæ Invocationis studio, quòd hoc inter omnes in confesso sit; nullas actiones, nulla studia, quāvis diligentissimè simul & prudentissimè exculta, optatū & salutarem fortiri progressum ac exitū posse, nisi eorum initium à seriâ pietate arcessatur. Nā & sapientiores Ethnici ex obscuro nature lumine tantum viderunt, ut (quemadmodum Plutarchus habet) in omni conatum & cœptorum exordio proclamandum sibi versiculum hunc *πραγινεπικόν* putarint:

Ζῶς ἀρχὴ, ζῶς μέσα, διὸς δ' ἐν πάντα πέλονται.

A Jove principium, & medium, & finis quoq; pendet.

Quantò magis ergo nobis, quibus cæcum illud lumen à Spiritu sancto luce cælesti accenditur, elaborandū est? ut omnibus actionibus nostris pietas & Invocatio præluceat: hac præsertim tem-

β x

tim tēpestate, qua omnia videmus (ut verbis Vir-
gillii utar) in pejus ruere, & retrò sublapſa referri.

TIBI verò, *Reverende, Clarissime, Præstantissime
ac Magnifice Vir*, fautor perpetuùm honoran-
de, has oratorii fructus primitias ideo offero,
quòd & nomine patris mei, piæ memoriæ, mul-
tum TIBI debere me planè agnoscam, idq; perli-
benter prædicem: & verò meo ipsius sic tibi ob-
strictus sim, ut ingrati animi notam effugere ne-
queã, nisi aliquo testimonio honoris & amoris,
TIBI à me debiti, responderem. Tu enim ita de eo
semper sensisti, ut virum bonum, & Ecclesiæ u-
tilem, quæ summa laus est, à te præsertim profe-
cta, eum esse diceres: proptereaq; jucundissimã,
& veram amicitiam, quæ ante multos annos,
virtute, studiorumq; similitudine inter vos con-
tracta fuit, mutuis frequēter literis excolere, fir-
mare, & salvam ad extremum usque vitæ diem
conservare studuisti; non obstante ullo tempo-
rum, aut locorum, quibus disjuncti eratis, inter-
vallo, nullisq; rerum adversarum casibus. Nam,
ut de illis officiorum generibus, quæ salvâ re, &
valetudine patris mei in nos profecta sunt, hîc
nihil dicam; quid consilii, benevolentia, conso-

6 lationis, officii ad ipsum levandum abs TE reli-
quum factum est? tum temporis præsertim, quã-
do ipsum in urbe vestra receptum quærere co-
gerent, ex una parte valetudinis adversæ ratio;
ex altera spes, eâ, quæ de *Clarissimi ac Prestantissi-
mi viri Dn. D. Johannis Mathesii* (quem honoris
causâ nomino) artis Medicæ prudentiâ & peritiâ
est, opinione dignissima: qua mecum sperabat,
se pristinas vires, quas hemiplexia adeò debilita-
verat, ut nulla ferè corporis pars plenè officium
suum faceret, divinâ favente gratiâ, illius ope &
industriâ recuperaturû esse. Quo tempore cum
ego quoque, victus partim diuturnâ patris ægri
miseriâ, partim deplorandâ studiorum meorum
jacturâ, quam propter susceptam biennio ferè
curam ipsius facere cogebar, interdum paulò
abjectiore animo essem, quàm debebam; tu hu-
manissimis me sermonibus, efficaciq; cõsolatio-
ne tua erexisti, firmaq; spe sustentasti, ut expulsâ
paulatim diffidentiâ, existimarem, acceptum in
pia causa detrimentum paulò pòst divinæ bene-
dictionis vi majore emolumento refartum atq;
reparatum iri. Quæ omnia tuam erga me bene-
volentiam nõ mediocriter mihi confirmarunt,
magno-

7
magnoque documento fuerunt, illam accessio-
ne amoris in patrem meum tui (hunc enim he-
reditate paternâ ad me venturum sperabam)
ita auctam fore, ut inter paternam & tuam er-
ga me discrimen aut nullum, aut certè perexi-
guum appareret. Id quod pater ipse vivus adhuc,
querenti mihi de futura orbitate mea, fretus eâ
amicitiâ, quæ erat ei tecum, conceptis verbis
ausus est polliceri. Hanc itaque spem cogitatio-
num nostrarum nec me nec patrem fefellisse,
cùm vel illud indicio sit, quòd res & studia mea
tantæ tibi nunc curæ esse sentiam: ut, quod in
patre demortuo amisi, in te superstite reperisse
mihi videar: sequitur, me TIBI, non secus ac patri,
filialem debere amorem ac observantiam: quæ
cùm testimonio aliquo publico tibi probare cu-
perem, æquum omnino fuit, ut primum ingenii
mei foetum, patri, si viveret, debitum, TIBI of-
ferrem, quem, quia amicum quidem officio, be-
nevolentia verò patrem te mihi præstas, jure
quodam patrio eam tibi vendicas. Accipe igi-
tur munus, quod sui existimatione leve, teque
planè indignum est, sed, si ex offerentis animo
pensetur, grave, & meæ observantiæ & cultus

8
erga TE monumentum: sed quale quale est, acci-
pe tamen, æqui bonique consule, illud Nafonis
cogitans:

Ovid. 3. de
Pont. E-
leg. 4.

— *qui quã potuit dat maxima, gratus abundè est;*
Et finem pietas contigit ista suam.

Vale *Præstantissime Vir.* Deus Opt. Max. TE
cum tota domo ad sancti nominis sui gloriam,
Ecclesiæque amplificationem & incrementum
diu florentem ac incolumem conservet. Her-
bornâ Nassoviorum 4. Nonar. Decembris, An-
no reparatæ salutis 1601.

T. R. D. & P.

Summâ observantiâ colens

Samuel Phrysius Pom.
L.L. Stud.

M. JOHANNIS ADAMI,
RÜGENWALDEN: POMERANI

M E L O S

AD ORNATISS. ET DOCTISS.
virum-juvenem SAMUELEM PHRYSIUM,
Sympatriotam carissimum;
In ipsius, de PRECATIONE, Orationem.

E LICITANDUM *numine dextero*
Ad institutum, quam juvenis viam
Insistat, exculturus arte
Ingenium, patriota PHRYSI,
Addiscat à te: seu studio sacræ
Sese dicarit Theologia, pia
Mens; seu facultatem medendi
Pæoniis meditetur herbis.
Famosa quamquam Justitiæ Dea
Te dissidentis propositi, suæ
Scriptis cohortis. vah! librorum,
Non sine re loquor, heluonem!

)(

Nam vel labori vel studio, dies
 Noctesq³, nescis parcere: Codicem,
 Ipsosq³ Pandectas terendo;
 Quicquid & est reliquum probati
 In tortuoso Jure voluminis;
 Quod ex Quiritum provida legibus
 JUSTINIANI cura, ad usum
 Disposuit venientis ævi.
 Places. sed isthoc nomine per places,
 UNUM NECESSARIUM esse quod insuper
 Existimaris, quò teneris
 Auspiciis itiner secundis
 Per ampla LEGUM compita: sedulo
 Votis vacandum scilicet, & probo
 E corde deducta JEHOVAM
 Sollicità prece demerendum;
 Posci volentem. Quæ penetrabilibus
 In cordis ipsis abdita sunt, loquax
 Profert apertas os in auras.
 Elogiis id & ipse prodis
 ORATIONUM. Credibile est enim
 Te sæpe mixtum colloquiis Deo:
 Sermone qui tam copioso,
 Tam bene materiam precandi

Es

71
Es profecutus, plaudat uti libens
HERBORNA, dicenti è cathedra tibi,
Et omninetur perbenignè
Protinus ad Themin audiendam
Sic preparato; cujus, ut auguror,
Sensura fructum est, sive BORUSSICA
Quæ fovit olim, sive, quæ nos
Progenit, POMERANA tellus.

Macte esto virtute. Huc ubi pectora
Flagrant honesto accensa Cupidine
Scientiarum, huc est eundum,
Et solitum precibus laborem
Suffulciendum. Nam Pater annuit
GNATI petitis nomine. Certius
Oraculum haud est. Sed JEHOVA
Præterito, nihil est beatum.

) () (y

12

ORATIO
De
INVOCATIONE.

Vetus est consuetudo, *Inclyti ac Generosi Comites, Reverendi, Magnifici, Clarissimi, Consultissimi & Præstantissimi Viri*, præceptores debita observantia colendi, Tuq; lectissima doctissimorum Juvenum corona; consuetudo est, inquam, vetus, & à priscis Eloquentiæ authoribus recepta usurpataq; ut, qui dicendi gratiâ in publicum prodeunt, antequam ad *scenam* suæ Orationis veniant, verbis auditorum animis sese insinuent: quò & libentiùs audiantur, & Oratio majorem mereatur gratiam. Quod sicuti vetus est inventum, ita neutiquam improbandū censeo: Sumus enim iis, qui amicis verbis nos conveniunt, audiendis à natura propensiores. Verùm majorem benevolentiam & favorem sibi vix quisquam conciliare posse videtur, quàm si ostendat, id, de quo verba facturus est, maximoperè profuturum esse Auditoribus.

Ego itaq; cùm de jussu ac voluntate Magnifici Rectoris nostri, primus hoc tempore in arenam hanc descendere, ac exercitii gratiâ dicendi rationem subire in animum induxissem, de argumento perplexus diversè traherer, tandem coepi mecum cogitare, ejusmodi materiam Orationis commodissimè sumtum iri, quæ rebus potius, quàm verbis se **V O B I S** commendaret, & cujus dignitas per se satis magnam mihi audientiam faceret. Non enim tantâ verborum copiâ & splendore me instructum videbam, ut rem vestris auribus gratam, probabilem & jucundam vobis reddere possem. Tandem igitur re diu multumq; deliberata, nihil laudabilius, utiliùsve me facturum videbã, quàm si considerata & ingenii mei tenuitate & præsentium temporū conditione, **INVOCATIONIS** studium in medium

A

proferrem, hoc est, de ea virtute aliquid dicerem, quâ omnia pericula & mala, quantumvis magna, quibus expositi sumus, propulsare & avertere possimus: quæ ut omnibus rebus, ita etiam studiis nostris non modò salutaris, verùm etiam omnino necessaria est. Magna, profectò, vis, magnum momentum in ea situm est! Certum est enim illud, quod dixi, non armis, non equitatu, non magnâ militum copiâ, non munitionibus, vel aliis præfidiis ullis effici tantum posse, nec ingenio & industriâ duntaxat nostrâ, quantum seriâ ad Deum oratione, invocatione ac deprecatione. Quod si cui dubium videatur, audiat ille testem omni exceptione majorem, Apostolum Jacobum:

Epist. Jac.
c. 5. v. 16.

Oratio, ait, justi multum valet, si est assidua: audiat Origenem, qui multo plus valere dicit unum sanctum orando, quàm peccatores innumeros præliando. De hac Divus Ambrosius: *Bonum scutum Oratio: De hac*

Johannes
Major. Th.
D. & Poë-
ta.

Poëtæ Christiani versus feruntur:

Nos prece, non aliis armis pugnamus ad hostem:

Qui prece se munit, cum prece victor erit.

Quæ cum ita sint, nos considerantes, quòd (secundùm viri quondam incomparabilis, Philippi Melanchthonis carmen)

Nullius est felix conatus & utilis unquam,

Consilium si non detq; juvetq; DEUS.

Nos ipsos primùm excitabimus; dictoq; Nazianzeni audientes, quod Deum omnibus in rebus ἀρχὴν καὶ τέλος facere jubet, in primis intimis cordis nostri ex penetralibus orabimus Deum patrem, ut propter filium suum unigenitum, quem voluit pro nobis esse victimam, μεσίτην, καὶ ἱκέτην, suo sancto Spiritu nobis præsto esse, & corda nostra illuminare velit, quòd eum cum vera fiducia invocare possimus, nec dubitemus, quin omnia quæ petiverimus, si modò ad salutem nostram proficiant, liberaliter sit nobis concessurus; idemq; & mihi ad dicendum de INVOCATIONE, & ad considerandum veram Invocationem, omnibus vires animumq; largiatur. Nunc ne diutius vos suspensos teneam, justoque ordine omnia pertractem, aggrediar quod propositum est, non *dicendo*, neq; enim id ego possum, nec mihi arrogo, sed *balbutiendo*, non quidem tam *demonstrare*, quàm *adumbrare*, & magis mei ipsius exercendi causa, quàm ut aliquid

aliquid vestris dignum auribus afferam: aggrediar, inquam, ostendere, nihil vel dignius, vel magis necessarium & salutare homini esse unâ Dei Optimi Maximi INVOCATIONE. Quod dum facio, peto à vobis, ut mihi de rebus pulcherrimis pro ingenii mei exiguitate differenti, temporis exigui usuram ne denegetis, meamque infantiam vestrâ æquanimitate sublevetis.

Placet autem instituti nostri principium ab ipsa rei definitione arcessere, unde omnia quæ progressu Orationis dicturus sum, faciliùs & rectiùs intelligantur.

Est igitur INVOCATIO Christiana nihil aliud, quàm explicatio CORDIS nostri coram Deo, qua propter filium Jesum Christum, Mediatorem ac Redemptorem nostrum precamur bona necessaria. Quam definitionem nos bene expendere, & animo nostro volutare æquum est; sejungit enim veram Invocationem ab hypocritica, nec non reprehendit inanem illam *βαπτολογίαν*, quâ homines dant sine mente sonum, & Deum, qui intimas cordium latebras scrutatur, nec tam verba, quàm animum ipsum considerat, gravissimè offendunt. Deinde non verum invocare Deum, ex hac definitione convincuntur illi, quicumq; non eum invocant Deum, qui filium suum unigenitum misit in hunc mūdum Mediatorem, ac propter eum se nos exauditurum promisit. Egregia, & sancta profectò res & omnino ejusmodi, ut ea, quicquid in tota rerum natura egregium, salutare ac bonum est, comprehendi ac includi videatur. Nam quid non oratione impetrare & obtinere licet? Si Deus oratione possidetur; omnia gaudia, omnia bona necesse est possideri. Unde qui in hujus studio remissus, aut languidus est, idem profectò thesauri omnium preciosissimi, suæq; ipsius salutis prodigus, & in Deum extremè contumeliosus est, qui talia nobis tam liberaliter offert, nec utrum ea petere velimus nostro relinquit arbitrio, sed seriò eorum postulationem à nobis cùm alibi passim, tum præcipuè in legis suæ compendio requirit; ubi nominis sui sancti Invocationem ordine accommodatissimo nobis præscribit, ita, ut præcepto quidem primo eam intus & in animo concipi: proximè verò sequenti externorū quoq; gestuum cultu exprimi jubeat. Tertio deinde lingua & sermone enunciari, & quarto denique

internè ac externè certis diebus in publico coetu exerceri præcipit. Illis verò verbis, quæ quinto legis libro habentur, quid clarius, quid expressius? *Dominum, inquit, Deum tuum adorabis, & illi soli servies.* In Novo Testamento Servator noster Christus Jesus itidem nos ad orandum excitat, imò formam Orationis nobilissimæ ac optimæ optimam ipse præscribit: & quoniam homines nulla re magis adducantur ad rem aliquam faciendum, quàm præmio, mercede, comodo, nemoque sanus eò adduci potest, ut incassum laborare velit; contra verò, quoniam nihil est nobis familiarius, quam de divina voluntate dubitare: propterea Christus apud Lucam exhortans ut sine intermissione oremus, pulcherrimâ exhortationem suam illustrat parabola, de iudice iniquo & vidua, quâ familiariter nobis inculcat & ostendit, preces frequenter factas neitiquam irritas fore. Nec desunt ipsius Christi exempla, quem constat orâsse in deserto, in monte, & passim alibi locorum*. Et quid multis opus est? præcepta, exempla ubiq; obvia, quæ omnia hîc recensere nimis longum foret: sufficiat quædam recitâsse, ne, ut corrupta est natura nostra, nullam rem vilio-rem ac inutiliorem esse arbitremur, quàm Invocationem, atq; ita nō hominem, sed Deum ipsum contemnamus, nobismet ipsis verò maximè incommodemus. Enimverò ut Deo propriè convenit unice invocari: sic homo ad hoc officium summâ obligatur necessitate, ut Deum quotidie studeat invocare. † *Sumus, vivimus, movemur in Deo: Omne bonum à patre luminum descendit: bona & mala non nisi ab illo nobis eveniunt; ut, ut sine Deo felices esse possimus, tamen illa felicitas in æternam nobis sine Dei agnitione & glorificatione (ut de Ethnicis electum illud Dei organon, Apostolus Paulus scribit) cessura est damnationem. Quid ergo? Hominis bonum est singulis momentis à Deo sustentari, sine illo nihil habere, imò sine eo nihil omnino esse: & non erit officium ejusdem; cum possit, & debeat, hoc agnoscere, ac Deum invocare ac glorificare? Semper homines eas res artesque magnificiunt, ac pro dignissimis habent, quibus ad magna pervenitur, quibus vitæ felicitas facta tecta conservatur. Quæ magna? quæ felicitas? nugæ, somnia, quisquiliæ, evanida, caduca omnia: alia bona sunt, quæ totius mundi thesauris non*

Deut. 6. v.
13. & c. 10.
v. 20.

Matth. 6.
v. 9. Luc.
11. v. 2.

Luc. 18. v.
1. 2. 3. &
seqq.

Matth. 14.
v. 23.

Marc. 6. v.
46.

* Matth.
26. v. 39. in
horto.

Luc. 23. v.
34. in cruce

Johan. 11.
v. 41. ad se-
pul. Lazari.

Johan. 17.
v. 1. 2. &
seqq. post.
institut.

cena.
† Act. 17.
v. 28.

Jacob. 1.
v. 17.

Rom. 1. v.
24. &
seqq.

5

non comparare liceat. Enimverò, nullius est tantum flumen inge-
 nii, nulla dicendi tanta vis, tantaq; copia; quæ, non dicam satis ex-
 ornare, sed explicare illa bona possit. Quid enim nisi ineffabile bene-
 ficium est, hominem à bono ad malitiam, à sanctitate ad peccatum,
 ab integritate ad defectum, à puritate ad immunditiam, à salute ad
 interitum propria voluntate declinantem revocare, errantem redu-
 cere, lapsum erigere, illudq; efficere, ut interitus ad salutem, impu-
 ritas ad munditiam, defectus ad integritatem, peccatum ad iustiti-
 am, & denique malitia ad bonitatem cedere cogatur. Verè enim
 mihi videor dicturus, remissionem peccatorum, reconciliationem
 cum Deo, regenerationem, ac vitam æternam, majora esse beneficia
 cæli & terræ, angelorumq; ac hominum creatione: hæc enim omni-
 potenti quidem verbo Dei; illa verò, non nisi sanguine unigeniti filii
 Dei in effectum produci potuerunt. Hæc igitur omnes homines ex-
 petunt quidem ac desiderant; media verò, quibus illa acquiruntur,
 sectari & tenere festinat, imò cogitat nemo: Quò magis hæc plus
 quàm supina detestanda est negligentia, cum hæc beneficia tam fa-
 cilè seriâ & fideli invocatione parentur. Omnipotens enim omni-
 um bonorum dator Deus, non solum ut oremus mandavit, sed eti-
 am dulcissimas huic mandato annexuit promissiones, in quibus no-
 bis offert reconciliationem, remissionem peccatorum, ac vitæ æter-
 næ hereditatem. Cui quidem rei testimonia satis illustria perhibent
 passim in sacris literis Prophætæ ac Apostoli. Ex infinita eorum co-
 pia quædam tantum delibemus: Sanè Paulus doctor ille gentium ac
 eximius Christi servus, in ea, quam ad fideles Romæ degentes scripsit
 Epistola, *justificatos fide pacem dicit habere erga Deum*; itemque in alia
 quam ad Ephesios misit: *Per Christum, inquit, audemus accedere cum*
fiduciâ, per fidem in ipsum. A quibus verbis non multum abludit illud,
 quod idem alibi disertè inculcat. *Habemus, inquit, Pontificem ma-*
gnum, Jesum; accedamus igitur cum fiducia ad thronum gratiæ. Quid
 multis? in eo certè consistit dignitas Invocationis vel maxima: quòd
 Deus & spiritualium ac corporalium bonorum exauditionem, pro-
 mittit invocantibus, in vera fiducia filii sui unigeniti. Atq; hoc est
 quod illum Dei internuncium Moysen, quando populum Israëliti-

Rom. 5. v. 1.

Eph. 3. v. 12

Heb. 4. v.

14. 15. & 16

Johan. 14.

v. 13 c. 10.

v. 24.

Marc. 1.

v. 24.

Jacob. 1. v.

5 6.

Deut. 4. v. 7. cum (ut est in Deuteronomio) ad purum Dei cultum adhortabatur, movit, ut diceret, non esse aliam nationem quæ habeat Deos propinquos sibi, sicut Deus ipsorum, ut qui adsit cunctis obsecrationibus ipsorum. Idem cogitans sensit quoq; Regius Propheta David, *Cum prope est*, inquit, *Dominus invocantibus eum, omnibus invocantibus eum in veritate; voluntatem timentium se faciet, & deprecationem eorum exaudiet.* Quam verò magnificè & ipse Salvator noster precum dignitatem extulit, cum hujusmodi verbis amicissimis ad earundem studium nos invitaret: *Si manseritis in me, & verba mea in vobis; quicquid volueritis, petetis, & fiet vobis.* Et rursus: *Quicquid petieritis patrem in nomine meo, dabit vobis.* Jam verò quis non suspiciat & ad stuporem usque miretur hanc benignitatem & clementiam? quam nobis declarat Deus, dum miseris mortalibus tantum honoris largitur, ut dignos nos reputet, ut in jucunda secum descendamus colloquia, nostraq; vota & desideria apud filium ipsius unigenitum deponamus: & ita quidem deponamus, ut nunquam repulsam passam ullam ad nos revertantur. *Nunquam enim* (ut scitè Divus Bernardus) *irrita est precatio; si non hoc impetrat quod tu expectas, tamen alia impetrat meliora.* Quæ cum ita sint, quis erit tam perfriçtè frontis homo, tam nihil nec de sua, nec de communi salute cogitans, qui ad precandi studium alacriter non feratur? Cùm Creator omnium bonorū hoc à nobis requirat: imò, ne videatur nobiscum, tanquam cum filiis suis, summo, quo posset, jure agere, & rigidè exigere, dulcissimis potius allicit promissionibus; utque eò melius infirmitati ac incredulitati nostræ consulat, jurejurando de præmii certitudine nos confirmat, quos vel solo nutu affirmanti credere decebat: quippe in cujus ore nullus inventus dolus unquã fuit: tantumne? Imò qui est Veritas ipsa, adeoq; fons omnis Veritatis. Quod si igitur has tam paternas invitationes susq; deq; feramus, aut securè, ne quid gravius dicã, negligamus, quid expectare aliud poterimus, nisi quam justo judicio in nos derivaverimus iram & offensionem tantò majorem, quantò gratiam ingratias antea obtulerat uberiores? Neq; hoc immeritò, Si enim quod politicus nobis injungit Magistratus, non impunè negligimus, quantæ cum poenæ peri-

næ periculo ejus violari mandata posse putabimus, qui est supra omnes Magistratus, nec solum jus & jurisdictionem in corpora, & rem familiarem, & facultates nostras obtinet, sed unâ cum corpore animam talibus adjudicare tormentis potest, quibus nulla unquam ætas finem aut modum allatura est. Discamus ergo magnificere Invocationis studium. Non enim parvi momenti res est, quòd Deus per unigenitum filium suum, hanc suam nobis patefecit voluntatem, eamq; tam amicis promissionibus illustravit, & tot tamq; illustribus testimoniis confirmavit. Quod non populari trutina, sed, quod ajunt, aurificis statera examinâsse, atq; adeò rectissimè intellexisse mihi videtur religiosissimus ille *Bernhardus*: *Nemo nostrum, inquit, fratres, parvi pendat Orationem. dico enim vobis, quòd ipse, ad quem oramus, non parvi pendat eam; qui, priusquam egressa est ore nostro, eam scribi jubet in libro suo.* Quod idem & *Taulerus* non leviter expendisse videtur, ubi non minus venustè, quàm verè pronuntiavit: *Deum multò esse avidiorem ad dandum, quàm nos ad accipiendum.* Quæ cum ita sese habeant, eat nunc aliquis *Lucianus*, perfricet frontem, & dicat, ullam esse rem aliam, quæ invocationis studium dignitate, gratiâ, addo etiam commodo, non dicam superare, sed æquiparare queat! Hoc unum est omni laude, celebratione, atq; observatione dignissimum, hoc unum nos in colloquium cum Deo adducit: hoc nos cum ipso coadunat; hoc unum quicquid nobis salutare est, impetrat, quicquid noxium repellit, tantò illâ veterum laude celebrata Panacæâ dignius, quantò terrena cælestibus, caduca sempiternis præstantiora judicantur.

Jam quid ego de precationis necessitate persequar, quam certè omnibus pariter incumbere, utinam partim ex instantibus periculis, partim ex indigentia nostra, partim ex humanarum virium tenuitate agnosceremus: ne aliquando magno nostro cum damno, affectatam ignorantiam hac in causâ deplorare cogeremur. Certè à precandi necessitate nemo mortalium eximitur: cum ea sit conditio rerum humanarum, ut ope divina indigeant summi pariter ac infirmi, divites ac pauperes, senes ac juvenes: deniq; privatim ac publicè divinâ benignitate quicumque sit, carere ne quidem ad momentum

possit. In quam sententiam meritò commendatur vox sapientis cu-
 jusdam senis Ethnici, qui præfatus suæ familiæ ac soboli preces, dixit:
 Ὁ χεῖρα πάντες δὲ Θεῶν χάλευσαι ἄνθρωποι. Quare hac in causa non possum
 non deplorare ac detestari satis summam mentis humanæ perversi-
 tatem, ac cordis nostri duritiem: quòd, cum teste vel homine Ethni-
 co *Homero*, inter omnia animantia nihil miserius, nihil tot, tamq;
 variis periculis & calamitatibus expositum, terra alat, quàm homi-
 nes: arma tamē quæ istis facili negotio propulsandis, habere possent
 præsentissima, P R E C E S puta, non arripiant, & ad sese defendendos
 non accingant, sed securè in utramvis aurem dormientes, hostem
 pro libitu sævire, ac cælum terræ miscere patiantur. O cæcitatem, ca-
 liginem, & tenebras humani cerebri, plus quàm Cimmerias! O in-
 juriam, stultè ab homine ipso sibi illatam! O impietatem in Deum
 deplorandam, execrandam, & ad inferos relegandam! Quis est,
 qui rem pro dignitate perpendere saltem, nedum idoneis verbis
 enarrare possit? Quæ, quamvis nunquam acri censura & reprehensi-
 one caruit: (semper enim Deus aliquot pietatis studiosos & amantes
 excitavit, qui securas hominum mentes ab ejusmodi pigritiâ & so-
 cordia excitarent) hac tamen tempestate omnium minimè ferenda
 est. Incidimus enim (proh dolor) in ea jam tempora, de quibus per
 revelationem *Johannes* tantopere queritur: *Va terra & mari, quia de-*
scendit Diabolus ad nos, magnâ ira æstuans, ac sciens sibi modicum tempus
superesse; ignita igitur tela sua ejaculatur, omnes nervos intendens, ut Ec-
clesiam mari expositam submergat, penitusq; è medio tollat. Nam etsi in
 aquis periclitantes, non jam, ut ante, à Nicolao opem petimus, febrili
 laborantes *Martinum* non invocamus, in luto hærentes sancti *Hya-*
cinthi suppetias non imploramus, *Floriano* & *Laurentio* cultum
 nullum exhibeamus, nec alios portentosos deos veneremur: haud
 tamen scio, an istis minores apud nos errores ac hæreses invaluerint.
 Quilibet suo indulget genio, sui cerebri deliria, & somnia perversa, in
 publicum arenæ campū producit, suas quisq; opiniones veneratur
 & adoratur, in iisq; valde sibi placet, pro libitu suo & præconcepto judi-
 cio sacram Scripturam interpretatur, detorquet ac corrumpit. Inde
 plenis undiq; rivis tot mala se in Ecclesiam effundunt; hinc tantæ in
 cœtu

Homerus:
Iliad. 9
Odysse. 6.

Apoc. 12.
v. 12.

9
coetu Christianorum perturbationes; Hinc distractiones: hinc digladationes: hinc devastationes Scholarum, plusquam barbaricæ; quas nullius, licet sapientissimi hominis, prudentia ad pristinum integritatis statum possit revocare. Multi quomodo caro Christi in omnibus omnino locis præsens sit, non dico argutè, sed perplexè disputant, quam tamen vel in duobus, eodem tempore, diversis locis esse, nunquam evicerint, ex corpore facturi nescio quod monstrum, infinitum simul, & tamen circumscriptum; humanum, sed tamen proprietatum humani corporis expers: conantur nimirum antè modum indicare rei, quàm ipsam rem unquam fuisse, aut esse potuisse cuiquam probarunt. Alii *Pyrrhonis* haud paulo acutiores, modò sensum videndi fallere, modò assensum nostrum à fonte veritatis ipso cohibere atque avertere audent: Illud quidem, dum volunt, ut statuamus, panem, qui in Missæ, quam vocant, celebratione, sub obtutum nostrum cadit, panem non esse, sed panis tantùm externam quandam speciem, & accidens, nullâ subjectâ ejusdem formâ, aut substantiâ: hoc verò, quoties nos voluntatem Dei, de perfecta remissione peccatorum nostrorum, per filium ipsum revelatam, in dubium vocare jubent impudentiâ plusquam Diabolicâ. Alii ad imitationem *Cerinthi* maledicas suas etiam in unigenitum Dei filium linguas armare, & manifestissimæ Scripturæ luci tenebras offundere non erubescunt. *Arianos* dico, & *Samosatenianos*, qui copias quasi suas in Polonia & Moravia in aciem contra Imperatorè cæli educunt, mysteria divina ad humanæ rationis delirantem trutinam examinant, & eum blasphemio ore *titularem* Deum nuncupant, quem nos meritò *tutelarem* agnoscimus prædicamusq; , singulari cum animorum nostrorum gaudio & solatio. Horret animus vel breviter narrare, quæ illis voluptati est, magnis & impiâ diligentia consutis voluminibus pertractare. Hic sese pia mens orando exserere debet, ad ejus gloriam tuendam, cui terrenorum omnium usum salutarem, & cælestium possessionem æternam, acceptam tenemur ferre. Sed quotus quisq; est, qui seriò afficiatur Redemptoris sui honore & reverentiâ Ne nos confundamur, à nullo etiam admoniti, flagitamus plurimum. Infringamus verò, infringamus, hunc cæcum immodera-

B

Theodorus
lib. 5.
cap. 16.

tumq; nostri amorē & virium nostrarum, affectuumq; pronitate in eū feramur, qui solus bonus est, & nobis omnis boni author. Hic non incommodè recenseri potest memorabilis illa historia de sapiente viro *Amphilochio*, Iconii in Lycaonia episcopo orthodoxo, qui in Ecclesia Christi magnum eo tempore nomen obtinuit, quo Ariani fines suos, etiam Christianis Imperatoribus aliquantum conniventibus, propagare satagebant. Is cum à Theodosio Imperatore petiisset, ut Arianorum ex urbibus ejectione exitiosa & blasphema ipsorum conciliabula disturbaret atq; discuteret, Imperator verò id fieri absque periculosa seditione non posse responderet, interjecto deinde tempore cum aliis Episcopis in Regiam venit, ut Arcadio Imperatoris filio, qui paulo antè in patris locum euectus & Imperator designatus erat, gratularetur. Cumq; reliqui Episcopi patri primò, deinde & filio Arcadio gratularentur, solus Amphilochius patre Theodosio pro more salutato, filium astantem quasi aspernans neglexit. Quod cum Imperator Theodosius ex oblivione fieri arbitraretur, eumque moneret, ut etiam filium accederet ipsumq; salutaret, Amphilochius, Satis est, respondit, quòd te patrem hoc honore dignatus fuerim. Quo responso cum Imperator offenderetur, sapienter & cordatè sic ad Imperatorem Amphilochius, Tu, inquit, offenderis, filium tuum contemni, & putas, Deum non offensum iri, cum unigenitus IPSIUS filius spernitur, atq; ejus contemtores nimis indulgenter in Regno tolerantur. Imperator ut candidus erat & pius, senis Episcopi prudentem & liberam admonitionem illam verbis & facto præstitam ita admisit obedienter, ut honorem filii Dei, quem Ariani maculabant, ardentius assereret ac vindicaret. Onerosa hæc est causa, INVOCATIONEM Dei urgendi constanter, & studiosè, ut bonum illud summum, ad quod *Invocatio* dirigenda est, salvum & rectè cognitum nobis maneat, utq; animosi ad inestimabilem illum thesaurum conservandum Heroës excitentur, & zelo digno ad gloriam Jehovæ exercituum (cum qua nostra salus semper est conjuncta) illustrandam inflammentur. Cæteri, nescio quas, de tollendis legis divinæ repagulis, & vivendi pro libitu libertate revocanda, opiniones, somnia, & deliria in theatrum producant, ut populo, quemadmodum

dum Jeremias ait, placentia loquentes, eó facilius suas ipsi obtrudant nugas & fabulas. Interim fideles Doctores contemnunt, dirasq; in illos calumnias & obtreccionem expuunt, & impurissimo ore suo eructant, ex quibus ipsi, illis in odium adductis, crescere possint. Quo sanè artificio, ut nihil hodie est usitatius, ita haud scio, an quicquam accedat propius ad naturam Diaboli, cui calumniæ suum nomen indiderunt. Nam cum convitia, etiam cum verè dicuntur, non sine dolore audiantur à sapientibus: quanto magis odiosa est illa effrenis rabies, deformans non solùm innocentes, sed etiam de Ecclesia, & tota posteritate optimè meritos. Hæc nimirum in Cathedris jam ebrietas dominatur! Quando doctrinæ ratio reddenda est, tanta tunc est vis æmulationis, tantus τῆς ἀντιλογίας & φιλονεικίας ardor ac cupiditas, tanta se prodit sævitia, tanta tyrannis, ut pia mens de ea, sicut debet, cogitans, magnitudine & atrocitate ejus obruta, & quasi offusa, tantum non obstupescat. Hæc certè mala meritò ad preces faciendas stimulos nobis addere debebant, ut interim nihil hîc dicam de aliis periculis, quæ nobis in conspectu sunt posita. Oculos saltem atq; animos convertite ad Turcas & Tartaros, gentes immanitate barbaras, multitudine innumerabiles, locis infinitas, omni armorum ac copiarum genere abundantes: quàm latè progrediuntur in limites nostrarum Regionum? quàm crudeles faciunt vastitates? excindunt urbes, delent scholas, dissipant Ecclesias, evertunt Respublicas, & redigunt ad stabula & mapalia immanium latronum, qui blasphemum os suum in cælum ponunt, ac æterno filio Dei, adeóq; ipsi Patri ac Spiritui sancto convitia faciunt, & apertè maledicunt, ac Christi membra crudeliter trucidant. Sed quid mirum juratum Ecclesiæ hostem tantam in nos sævitiam exercere: cum intra Ecclesiæ viscera experiamur tyrannidem tantò atrociorē, quantò dominatum in animas, servitute corporali, omnes putamus esse duriorē. Cui non audita est crudelis illa, superiorum temporum laniena Gallica, *Vesperis Siculis* ita conformis, ut authoris crudelitas exemplum quoddam inde desumpsisse videatur? Ad quem fama & auditione non pervenit sanguinolenta illa Hispanicorum *Druydarum* inquisitio? cujus fraude sub sanctissimo Ecclesiæ nomine, & Catholicæ Religionis

Chron.
Galli. Emi-
lii lib. 7.

prætextu tot myriades hominum, virorum pariter & mulierum, senum ac juvenum, ad solam adversariorum accusationem improbã, causã incognitã contra jus naturale, divinum, gentium, ac civile, damnati, ad supplicium ducti, & exquisitissimis tormentis excruciat, mortem oppetierunt. Ad præsentia tempora redeamus: quas idem Iberus cum suis *Marianis* latronibus vires, quos nervos non intendit? quid inausum, quid intentatũ relinquit, ut miseram mirabili modo in Belgio hæctenus collectam & servatam Ecclesiam Dei affligat, sternat, funditusq; eruat? Horum igitur omnium periculorum quid in causa aliud esse potest, quid Deum movere, ut ad cõ gravissimis nos flagellis exerceat, & hostes Ecclesiæ tam diu impunè in cõetum nostrum sævire patiatur? quã, ut, qui veteri no peccatorum sepulti sumus, tandem aliquando expergiscamur, & moti periculis, jam jam cervici nostræ imminentibus, ad spiritualia precum arma confugiamus, quibus solis contra hostes durare possumus. Est enim ingens humani animi superbia, & in rebus secundis quasi in profunda temulentia, Dei, ac rerum divinarum neglectio & contemptus, quæ nisi mole calamitatum & ærumnarum, quibus hæc infirma natura hominum veluti Oceano obruitur, maturè coërceantur; nemo, profectó, nemo in cælum suspiciat, nemo oculis, mente, & lingua æternum illud Numen, à quo hæc rerum machina gubernatur, requirat. Ergo nisi talibus tantisq; malis penitus succumbere voluerimus, nec solum corpore, sed, quod majus est, anima ipsa in æternum periclitari: ad Mediatorem nostrum corde contrito, ac tremente sermones ejus accurramus necesse est: supplices ante faciem ejus procidentes, agnoscamus & deploremus horribilia scelera nostra, quibus ipsum ad iram provocavimus: fateamurq; justissimo judicio nos ab ipso plecti, & verè commeritos esse ista supplicia, quæ in spectaculis tristissimarum poenarum publicarum conspiciamus: eumq; veris ac seriis gemitibus precemur, ut nostri misereatur, mitiget nobis poenas propter intercessionem filii sui, qui est umbraculum, ne ira patris deleat universum genus humanum; arceat à nostris cervicibus truces, acinaces & gladios barbaricos, & tyrannidem, vim, ac potentiam omnium eorum qui conantur gloriam ipsius obscurare, clementer à nobis aver-

bis avertat. Nec orandò defatigemur, quamvis eventum non statim votis nostris respondere, sed morâ aliquâ nos exerceri intelligamus. Nam, ut ille dixit, sæpè parva *dilatio*, est majoris boni *collatio*. *Deus enim, secundùm dictum Chrysofomi, propterea aliquandiu postulationem differt, ac tentationem irruere sinit, ut ad ipsum & frequentius confugiamus, nec ab ipso discedamus unquam.* Quemadmodum enim amantiore liberorum parentes, cum parvulos suos viderint à se discedere, subornant famulos, terribilia multa simulantes, ut exagitati metu parvuli, ad maternum sinum confugiant: pari ratione Deus Opt. Max. sæpenumero nobis intentat minas, non ut irroget, sed ut nos ad se potius pelliciat: siquidem, cùm ad ipsum fuerimus conversi, continuò dissolvit timorem. In quam sententiam idem alibi quoq; dicit: *Si instes postulando, etiamsi non continuò accipies, accipies tandem.* *Chrysofomus.* *Propterea quippe ostium clausum est, ut tu pulsare cogaris: idcirco non celeriter annuit, ut tu diutius petas. Permane igitur in quærendo atq; pulsando, & absq; ambiguitate accipies.*

Sed quo me tandem Necessitas INVOCATIONIS abripuit? jam dudum enim mihi videor inaudire quempiam ita insufurrantem auribus meis: fatius esse cum desiderio, quàm cum fatietate discedere; itaq; etsi de VI quoq; & efficaciam piarum precum fructuosa, pro eo, ac par erat, prolixius dicere me posse, initio confidebam: tamen quia nimis diu detinendi non estis, ex infinita eorum copia, quæ dici debebant, quantum potero, quantumq; satis sit, residuo præsentis horulæ momento seligam ac delibabo. Vetustas Virgulas quasdam esse tradit, quas divinas appellarunt: quibus arreptis quicquid votis concipiebatur, miraculoso quodam modo statim in parato esse incipiebat. Mittamus FABULAS. Precatio est divina illa Virgula, cujus ministerio suppeditari nobis experimur, quæcunq; cupimus, vel optamus: modò divinæ gloriæ, & communi, nostræq; salutis non officiant. Nam si quæ eò cessura non sunt, de iis ne per somnum quidem cogitare debemus. Exempla ex sacrarum literarum monumentis adducam? Sexcenta pro uno in promptu sunt. Vultis incipiam à sanctis patribus? Vultis post collectam è gentibus Ecclesiam? En vobis patrem omnium fidelium *Abrahamum*, qui decretum à

*Gen. 18. v.
20. 21. 22.*

23. usq; ad
finem ca-
pitis.

Gen. 19. v.
18. 19. 20.
& seqq.

Gen. 30. v.
30.

Gen. 41.
2. Reg. 5. v. 1
Josua 10.
v. 13.

* Collat. 1.
Reg. c. 17.
v. 1. cum
c. 18. v. 42.
43. & seqq.

2. Reg. 19.
v. 15. 35.

Deo ipso horrendam quinque urbium deflagrationem, & tot milli-
um hominum extremam internecionem, deprecatione sua aver-
tisset: si ex eorum numero decem modò veræ pietatis studio deditos
reperturus fuisset. En hujus consanguineum *Lothum*, cujus preces
tanti apud Deum erant, ut civitas *Zoar*, ex divina ultione jam ad ignē
damnata, suam illis conservationem acceptam referre jure quodam
possit. Etenim, quoniā non tam fessus de via, quā metu perculsus,
cum sua familia *Lothus* usq; ad ostensum à Deo montem, ante solis
ortū se perventurum diffideret: ideoq; Dominum precaretur, liceret
sibi suisq; ea in civitate, ut erat proxima, receptū quærere: ut magnā
se piorum rationem habere manifestius ostenderet Deus; concessit
hoc precibus *Lothi*, inq; ejus gratiam pepercit iis, in quorum extre-
mam internecionem sese accinxerat. Quā in historia probè notan-
dum illud est pronunciatum, ubi Deus ipse: *Non potero, inquit, face-
re quicquam, donec perveneris illuc.* Nimirum ita se finit precibus ho-
minum quasi constringi Deus Opt. Max.; ut per veritatem pro-
missionum suarum, iram suam, licet plus quā satis provocatam, in
nos exonerare non possit. Silentio hīc prætereo Patriarcham *Jaco-
bum*, qui *Labano* omnem benedictionem impetrabat. Mitto *Jose-
phum*, à fame *Aegyptum* vicinasq; Regiones; mitto *Nahamanum* *Sy-
riam* in optimo conditionis flore conservantes. *Josua* prodeat, ad cu-
jus preces *Sol* inditum sibi à Deo cursum stitit, diemq; duplo longio-
rem effecit. Nimirum verba illius tanti erant roboris, ut mandati si-
mul & executionis vicem præstarent. Nam simul ac in hæc verba
prorupisset: *Sol*, inquiens, *contra Gabaam ne moveare, & Luna contra
vallem Ajalon: Ecce stetit Sol & Luna, donec ulcisceretur se gens de inimi-
cis suis.* Adsit & *Elias*, precumq; suarum exemplo mirandam INVO-
CATIONIS VERAE efficaciam stabiliat. * Annos tres ac menses sex
perpetuo solis igne exusta, viribusq; suis penitus exhausta erat tellus,
toto illo tempore, frustra agricolis cælitus irrigationem expectanti-
bus. Deprecatur *Elias*, cultu idololatræ prius abolito; Et ecce, cælum
nubibus obscurari, & desuper plenis veluti canalibus pluvia derivari
incipit: quā reficiente sitientem terram, pristinus ei fertilitatis vigor
restitutus est. Quid ille integer, ac religiosissimus, patris licet impii
filius

filius, Rex *Ezechias*? cum pro urbis liberatione Deum deprecaretur, parvâ morâ, voti compotem se factum, ex strage Assyriorum & Sennacheribi cæde divinitus factis expertus est, *quin etiam ex lethali vulnere decumbens, sanitatem & prorogationem VITAE in quindecim annos precibus obtinuit, in cuius rei confirmationem Sol decem gradibus, quibus modo declinaverat, recedere coactus est.* *Jonam cum Ninevitis* suis taceam? quorum ille ex alvo immanis cujusdam balænae, in qua absorptus delitescerat: hi ab intentata extremi interitus poena, sese INVOCATIONIS cultu serio liberârunt. Quoties verò Tu *Paule*, quoties dico, & quantam precationis vim expertus es? Sanè ea tempestate manifestissimam, qua propter unum TE servabantur in naufragio, quotquot TECUM insani maris fluctibus jactati, miserè periclitabantur! Ad historicos Ecclesiasticos abire placet? Nimirum apud eos tantam exemplorum copiam reperias, ut Oratio citius numero, quàm numerus Orationi deficiat. Quorum tamen pleraq; ita memorabilia sunt; ut cum ea intueor, nihil eorum sine magna reprehensione prætermitti posse existimem: ita rursus multa; ut cum illa contemplor, in magno cumulo, quænam eligam, ignorem. Unum tantum ex ubere campo, nisi molestum est, proferamus. Literis memoriaq; proditum est; *Arium*, postquam is Palæstinum & Aegyptum pervagatus, Constantinopoli quoq; virus suum effundere cœpisset: tantum arte, qua valebat, *Sinoniâ* effecisse, ut ii, per quos stabat, quò minus in communionem Ecclesiæ reciperetur, in exilium ejicerentur. Agebat tunc temporis Constantinopoli Episcopum *Alexander*, vir religiosissimus: Is cum auditione accepisset, *ARIUM* cum mandato Imperatorio ad se, sibiq; commissam Ecclesiam properare: in jejuniis assiduis se attentè defigit, templum, ut solus ibidem sit, clausis post se ostiis, ingreditur, ibidemq; aliquot dies noctesq; continuas, humi stratus, cum lacrymis Deum orat, ut Ecclesiam præsentis periculo liberet, & de Ario blasphemarum poenas reposcat; cuius quidem devotionis, attendite, quæso, quantam Deus clementissimus tribuerit efficaciam. Etenim postridie Arius, magnâ suorum catervâ stipatus ad templum deducitur, ubi inter eundem, timore ex conscientia sceleris orto corripitur, cuius vi, non sine horribilibus ventris tor-

2. Reg. 20.
v. 3. usq; ad
v. 12.

Jona 2 v. 3.
& c. 3. v. 5.

Vide Actor.
c. 16. v. 25.
26.
Actor. 13.

Ruffinus
histor. Ec-
clesiast. lib.
1. c. 13.

Socrates
lib. 1. c. 25.
& 26.

Sozomen.
lib. 2. c. 28.

minibus alvus laxari incipit: quærenti latrinam, locus in publico, ei rei destinatus, monstratur: in quo sedentē, animi defectio occupat, & simul cum excrementis anus subitò delabitur, magna sanguinis copia sequitur, intestina, & cætera pariter viscera effluunt, cum splene jecur exoneratur, & effunditur, atq; ita impuram animam eructans sortitur fœdum suâq; impietate dignum exitium. O admirandam piarum precum virtutem! quibus hostis, cui resistendo nulla sapientia humana par esse poterat, cogitatione citius devincitur, quin Deus ita flectitur, ut voluntati nostræ suam ipse quasi submittat. Et nos in precibus tam remissi, tam tardi, tam frigidi & pusillanimes sumus? O stuporem cordium nostrorum non tolerandum! O cæcitatem mentium nostrarum nullis lacrymis, nullo gemitu satis detestandâ! O stoliditatem non tam verbis censoriis, quàm virgis & scutica dignam! Nos in calamitatibus & miseriis nostris ad miseros sæpè homines, tanquam ad sacram anchoram confugimus: quorum tamen voluntas ne vilissimo quidem testimonio nobis perspecta est, aut cognita: facultas licet penes ipsos aliqua sit, cū tamen divinæ subsit Providentiæ, paulo momento huc atq; illuc impelli, & dicto citius ad extremum usq; diminui poterit: Deū verò Opt. Max. quem velle nos juvare ex VERBO per filium nobis revelato; posse verò, etiam ex splendidissimis hujus mundi operibus cognoscimus, tanquam impotentem aut asperum, præterimus, ipsiusque opem aut nunquam, aut non nisi languidè imploramus? Quasi nimirum omnia à mediis humanis, & non contrà humana omnia, à divino auxilio & PROVIDENTIA dependerent. Cedat stupor ille prudentiæ; cæcitas intelligentiæ, stoliditas sapientiæ: subeat animum nostrum hæc ad normam rectæ rationis exacta consideratio, quantum sit omnium bonorum fontem Deum, ad nostram indigentiam ita se demittere: ut cū possit juvare, & nolle possit, idq; quodā suo jure, de jure tamen suo remittat, nobisq; ope sua subvenire velit: & rursus quàm ingrati animi notâ eos inuri, quamque gravi pœnâ implicari necesse sit, qui tam benignè oblatam voluntatem non agnoscunt, aut si agnoscant, quadam tamen securitate negligunt, vel contumacia (ne quid durius dicam) respuunt ac contemnunt. De qua perversitate sæpè numero cogi-

ro cogitanti in mentem mihi venit sententia Aphorismi cujusdam *Aphorismi*
Hippocratici, qui pro certo mentis ægrotæ indicio, quod non raro *smo 6.*
 prodromus mortis instantis esse solet, illud habet; cùm æger in quo *sect. 2.*
 se manifesta signa doloris produnt, dolorem tamen se sentire, aut
 morbo se laborare amplius, negat. Eadem ratione certum putemus
 exitium imminere his, qui cùm ita sint miseriarum mole obruti, ut
 non tam aëre & igni indigere, quàm ope divinâ opus habere videan-
 tur, nullum tamen sensum miseriæ percipiunt, aut si percipiant, pro-
 pter mentis suæ cæcitatem ita, ut decebat, de ea judicare nequeunt,
 neq; veri illius MEDICI ac *σωλην* ANIMARUM nostrarum auxiliū
 implorant, aut implorare satagunt. In quam sententiam præclarum
 illud Dei organon, Dominus *Lutherus*, beatæ memoriæ. quantò, in-
 quit, homines exitio propiores sunt, tantò securiores redduntur,
 quò fit, ut non tantùm preces negligant, sed tanquam rem nauci
 penitus aspernentur, ut rectissimè de illis dici queat, quod de *Leone*
Pontifice narratur: qui adhibuisse aliquando ad mensam fertur duos
 Philosophos, quorum alter immortalitatem animarum asseruerat,
 alter earum interitum defendere conatus erat. Cumq; tandem lon-
 gâ differtatione ultrò citroque habitâ, Pontifici, uter rectiùs dixisset,
 pronunciandum esset: conversus ad eum, qui animarum immorta-
 litatis defendendæ patrocinium susceperat: *Tu*, inquit, vera quidem
 videris dicere, *sed adversarii tui oratio bonum mihi multum promittit.*
 Erat enim eo ingenio, ut mallet se ad breve tempus in hujus vitæ
 voluptatibus, ceu sus in luto, pro libitu volutare, quàm peccatorum
 suorum atrocitate agnitâ, precibus ad Deum confugere, & promif-
 sionis, de vitæ æternæ seriâ ac perpetuâ lætitia sese participem red-
 dere. Idem hodie multis usu venit, qui cùm certissimis argumentis
 & exemplis ante oculos positis edocentur, quanti commodi res sit,
 precibus se ad Deum convertere: otio tamen ac voluptatibus hujus
 mundi indulgere malunt, & mancipia Diaboli in æternum rema-
 nere; similes *Gryllo* illi *Homerico*, qui, cùm reliqui *Ulyssis* socii à *Circe*
 in sues transformati, pristinæ formæ redderentur; conditioni huma-
 næ sordidam suam consuetudinem longissimè prætulit. Sed mane-
 bit nimirum istos ea fors, qua delectantur, & maledictionem quam

C

adamarunt induent. Quandoquidem *spiritualibus illis armis*, quibus Diabolum, perfidum illum ac juratum generis humani hostem repellere possint, sese non instruxerunt: somno tandem ac voluptatibus carnis inescati ab ipso opprimentur, & inermes, viribusque ipsi impares in eam servitutem rapiuntur, cujus atrocitas nullo rationis humane acumine, satis investigari potest, quamque ipsa æternitas semper intuebitur. Nos verò, qui ex verbi ac spiritus Dei testimonio in cordibus nostris sancito scimus, hanc esse ejus voluntatem, ut precemur; qui precando nos in colloquium cum ipso CREATORE admitti noverimus: qui, quod cupimus, obtinere nos precibus credimus, & adversus insidias hostis nostri infensissimi, munitos esse comperimus; ad cultum piarum precum alacriores simus, & quantum conniti mente possumus, quantum CORDE contendere, tantum efficiamus, neque committamus, ut præclaris promissionibus, jurejurando quoque confirmatis, exemplisque præstantibus illustratis, à fonte VERITATIS abducamur, ne nobis ipsi defuisse videamur.

Sed quò longius evehor in altum, eò mihi latior Oceanus sese aperit; quia verò temporis me ratio cursum inhibere, portuique, velis armamentisque complicatis, repente appellere jubet, finem dicendi faciam. Si Vos prius enixè rogavero, ut si fortè minus à me tersè & ornatè dictum, *quàm hujus amplissimi loci conditio, auditorum dignitas, MATERIAE Q. ubertas, & præstantia postulabat*; virium mearum infirmitati, ac ætati huic meæ id omne condonetis. Equidem si non indignus à VOBIS qui auditus sim, judicer, erit quod mihi maximo pere gaudeam. Sin secus, hactamen mea balbutie, ceu imperitus fidicen, ARTIFICES provocavero, ac peritiores in medium quasi agmen & pulverem produxero. Quod si fiet, non parum hujus Illustrissimæ scholæ celebritati, studiis verò nostris apprimè consultum esse experiemur. Nunc verò, posteaquam hanc de INVOCATIONE tractationem absolvi, res boni exempli erit, si seriâ Invocatione me vobis præeuntem, tacitis suspiriis subsequamini:

TIBI igitur magne Rex cæli, maris ac terræ, gratias, quantas animis nostris concipere possumus, agimus: quòd præter innumerabilia beneficia, quæ in totum genus humanum largissimè effudisti, eâ
nos

nos præsertim gratiâ coronaveris, cuius magnitudinem nulla lingua enarrâdo, nulla mens cogitando satis assequi possit. Tu nos miseros homines, qui nulla fatalium periculorum cogitatione, nullâ imbecillitatis & indigentia nostræ cognitione, ad implorandam opem tuam adduci potuimus, præter severissimum mandatum tuum, amicis, & paternis, insuper nos pollicitationibus, exemplisque beneficis tuis, aliorumque piorum, ita Nos allicis, ut pectus deploratû, & caute durius habere eum necesse sit, qui TE, tam benignum patrem confidentiùs adire ac omnia necessaria à TE petere ac expectare non audeat. Agnoscimus dolentes magnitudinem ingratitude nostræ, ac molem calamitatum, quibus genus humanum propter peccatum subiecisti. Procidimus supplices ante faciem tuam, porrigimus tibi dilectum filium tuum, qui in humeros suos grande delictum derivans superabundanti compensatione tuæ justitiæ satisfecit: & nunc stat ad dexteram tuam instar umbraculi, ne ira tua absorbeat totum genus humanum. Propter eum exaudi Nos, remitte nobis gravia peccata nostra, & deinceps serva has politias, quæ præbent hospitia Ecclesiæ tuæ. Defende pios Magistratus: *Caput Imperii Romani*, & hoc regimen contra omnes furores Satanæ, Turcarum, & aliorum organorum Diaboli. Guberna Spiritu tuo sancto pios, *Inclytos ac Generosos Nassovios Comites*, ut in laudabili instituto suo gnaviter pergant, & perseverent, defendant tuam gloriam, exædificent Ecclesiam, foveant ac sustentent hæc nostra studiorum tuguriola, in quibus sonat TUA doctrina, & in quibus parvuli alumni palmas suas, tãquam pulli implumes, remigia alarum suarum, ad te invocantes attollunt: Ita te dante agnoscemus tuam præsentiam & opem in liberanda ac protegenda Ecclesiâ, & ex tua benignitate Reges ac Principes (abolitis omnibus falsis cultibus, qui jam in omnibus ferè Christiani Orbis partibus dominatum obtinent) convenient in unum, & tibi serviant in verâ fide, & caritate non simulatâ. AMEN.

Τῷ Θεῷ μόνῳ Δόξα.

EPIGRAMMATA

Ad

PIETATE ET SINGULARI ERU-
DITIO NE PRÆSTANTISSIMUM JUVE-
nem Dn. Samuelem Phrysi um Pomeranum LL. studio-
sum ab amicis scripta.

Ἐυχὰὶ ὄπλα φυλακίηι τε καὶ ἀμωλίηι.

M Arcet & in putrem transit ferrugine terram
 Ensis crudeli fulgidus hoste carens.
 Friget & exiguo venit illa precatio zelo,
 Quam non interdum vis inimica premit.
 Ardentes fudere preces, ardentia vota
 Sancti fecerunt, hoste premente, viri.
 Nec frustra, auxilium celo nam misit ab alto
 Fulmine disjiciens agmina seva Deus.
 Horrendas Sanherib vomitans è faucibus iras
 Ezechia precibus milite cassus obit.
 Armis Davidicis Saulus prosternitur, armis,
 Quæ fuerant precibus condecorata piis.
 Quare age, militiam sequeris qui sub duce Christo,
 In pugna noli succubuisse gravi.
 Fortiter ast insta, venient tibi præmia digna,
 Præmia quæ nunquam posse perire puta.

2. Reg. 19.

M. Henricus Gutberleth Hersfeldianus Haf-
sus, Philosophiæ in schola Herbornensi
Professor.

ALIUD.

ALIUD.

Alcides teneri quondam Ganymedis amore
 Palluit: unde tibi pallida labra Phrysi?
 Ast ego quid quero, pudor heu! facundia praesens
 En satis illorum quae sit origo docet.
 Musa te talem reddunt: malesuada Cupido
 Haudquaquam: in Musis est tibi cunctus amor.
 Sicutinam cuncti facerent qui insignia jaectant
 Majorum, fastos enumerantq; suos:
 In meliore foret certè Respublica flore,
 Et major sanctis artibus esset honos.
 Sed vivant alii tantum quos cura fatigat
 Vivere, tu solito vivere perge modo.
 Et te (crede mihi) victorem vivida tandem
 Virtus sublimi ducet ad astra viâ.
 Faxit hoc omnipotens: Deus est qui Trinus & Unus
 Det desiderius vela secunda tuis.

Justus Grenzenbach, Las-
 phæus L L. Stud.

ALIUD.

Ingeminare preces ardentem rebus in arctis,
 Est firmum telum, presidiumq; sacrum.
 Obserat imbriferas nubes oratio casta:
 Ad sacra vota piùm concipit Auster aquas.
 Assiduis precibus fulvos vicere leones
 Districtos enses, mille pericla pii.
 Is acidum Princeps gestis clarissimus olim
 Obtinuit, staret Phæbus ut orbe, prece.
 Fluctibus adversis portus placidissimus ergo est,
 In medio lembis anchora tuta mari.

C iij

Castus erit semper cultus, veneratio firma arx:
 Et cinget pressos cunctipotenti ope.
 Stabunt divinâ dextrâ pia vota ferentes,
 Cùm dirus Satana corripit arma furor.
 Cujus VIRTUTIS genium sermone disertò
 Ingenuè SAMUEL calica ad astra vehis.
 Vertice sublimi & convexum tangis Olympum;
 Argutè suadens vota ferenda Deo.
 Floridus hic sermo, pietas, doctrina modesta,
 Daphnide cingantur tempora docta facit.
 Ergo age solerter, JUVENIS doctissime, tales
 Collige divitias; Cecropia instar apìs.
 Aonio frontis conspersæ flore manebunt
 Præmia perpetuò, laus, honor, atq; decus.

Michaël Orvos Surius
 Ungarus.

 ALIUD

Humana quamdiu placent hæc plus satis,
 Minus placent caelestia.
 Humana nos igitur tenebunt quamdiu,
 Curanda sunt caelestia.
 Hominem Deus quondam in patente machinâ
 Mundi locavit integrum,
 Similem creatori gerebat imaginem,
 Multis nitebat dotibus.
 Nunc indigus contrâ, maloq; obnoxius,
 Inops opum est caelestium.
 En postulet ut humana jam necessitas,
 Curentur ut caelestia!
 Ergo invoca, voca, labora sedulo
 Labore, tu terræ incola.

Id vult Deus, qui casta mens, ut casta sit

Precantis invocatio.

Et ipse dat, sit casta non ut irrita

Precantis invocatio.

Sic explicat nobis tua hac oratio,

Ex fonte sacri Codicis.

Sic excitat, PHRYSI, tua hac oratio

Nos ad piorum munia.

Sic nos docere, nos monere serio

Labore posthac pergito.

Hugo Pelletarius Aquisgra-
nensis L.L. Stud.

F I N I S.

24

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page.

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page.

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page.

Ge 133

ULB Halle 3
002 178 605

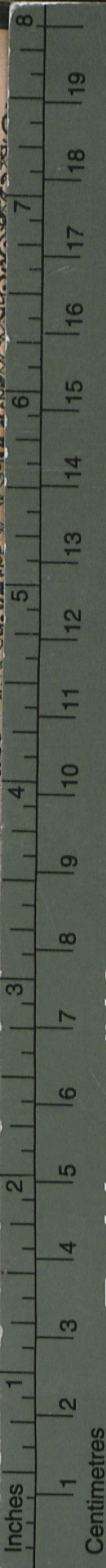

Sb.

[Handwritten signature]

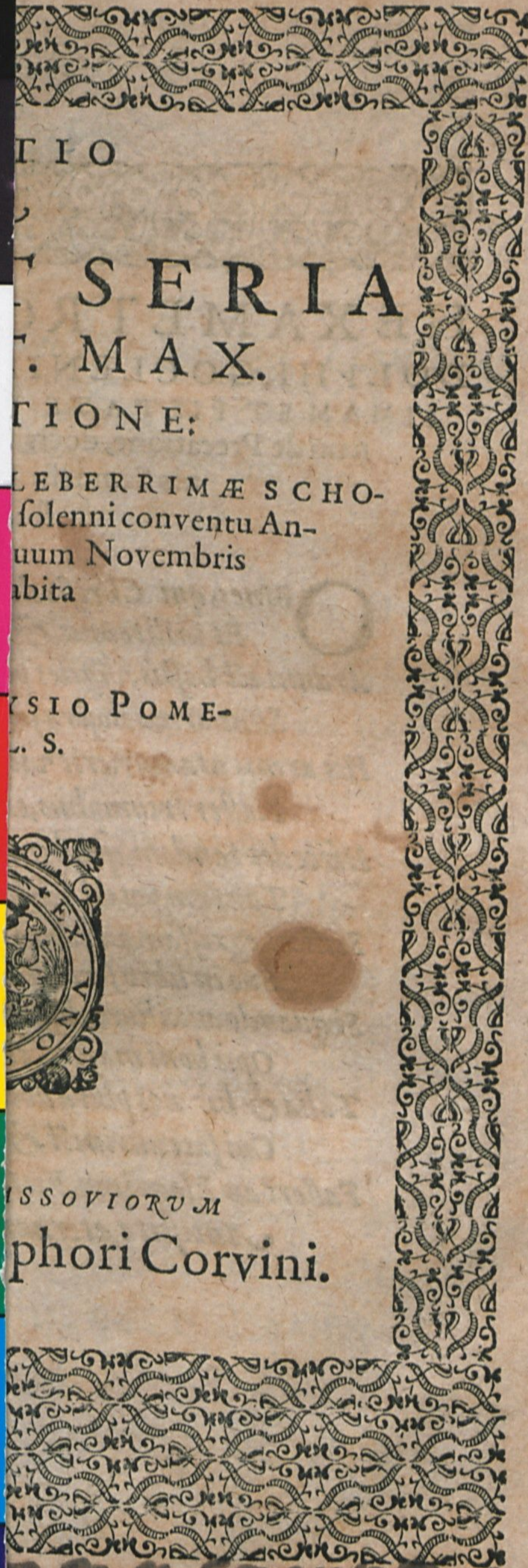
[Handwritten mark]

B.I.G.

Farbkarte #13

TIO
SERIA
MAX.
TIONE:

LEBERRIMÆ SCHO-
solenni conventu An-
uum Novembris
abita

SIO POME-
S.

SSOVIORUM
phori Corvini.

14

e.

